

سواد سلامت رسانه‌ای و ایمنی غذایی: راهبردی نوین برای توانمندسازی سلامت عمومی

زهرا شریف آریا

کارشناسی ارشد زیست فناوری میکروبی، دانشکده علوم و فناوری های نوین زیستی،

دانشگاه علم و فرهنگ، تهران، ایران

Sharifariya.genetics@gmail.com

عباس زمانی

استادیار گروه مدیریت، واحد نجف آباد،

دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران (نویسنده مسئول)

abbas.zamani61@iau.ac.ir

جواد شریف آریا

دانشجوی دکتری مدیریت رسانه، گروه مدیریت،

واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

javad.sharifariya@iau.ir

چکیده

رسانه‌های اجتماعی به عنوان بسترهای تعاملی و گسترده انتقال اطلاعات سلامت، نقش کلیدی در ارتقای سواد سلامت رسانه‌ای و ایمنی غذایی ایفا می‌کنند. سواد سلامت رسانه‌ای، توانمندی تحلیل، ارزیابی و استفاده مؤثر از پیام‌های سلامت در محیط‌های دیجیتال و سنتی است که نقش محوری در پیشگیری از بیماری‌های ناشی از مواد غذایی دارد. این مطالعه با مرور مبانی نظری سواد سلامت، سواد رسانه‌ای و تأثیر رسانه‌های اجتماعی، تأکید می‌کند که در حالی که رسانه‌های اجتماعی فرصت‌های قابل توجهی برای افزایش آگاهی بهداشتی و اصلاح رفتارهای غذایی فراهم می‌آورند، مخاطرات ناشی از اطلاعات نادرست و عدم مهارت کافی کاربران، چالش‌های مهمی در این زمینه ایجاد می‌کند. لذا توسعه راهبردهای آموزشی و سیاست‌گذاری هدفمند برای ارتقای سواد سلامت رسانه‌ای ضروری است تا ضمن بهره‌مندی بهینه از ظرفیت‌های رسانه‌های اجتماعی، سلامت جامعه به طور اثربخش تضمین شود.

کلمات کلیدی: رسانه‌های اجتماعی، سواد سلامت، سواد رسانه‌ای، ایمنی غذایی، آگاهی عمومی

در دهه‌های اخیر، گسترش رسانه‌های دیجیتال به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی، شیوه دریافت، درک و به‌کارگیری اطلاعات سلامت را به‌طور چشمگیری دگرگون ساخته است. در این میان، «سواد سلامت» به عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی در ارتقای کیفیت زندگی افراد، بیش از پیش به توانایی تحلیل، درک و کاربرد اطلاعات مرتبط با سلامت نیاز دارد؛ توانایی‌ای که در محیطی اشباع‌شده از پیام‌های رسانه‌ای، به خودی خود کافی نیست. از همین رو، ترکیب مفاهیم «سواد سلامت» و «سواد رسانه‌ای» منجر به شکل‌گیری «سواد سلامت رسانه‌ای» شده است، مفهومی میان‌رشته‌ای که به فرد امکان می‌دهد در مواجهه با حجم عظیم اطلاعات سلامت، گزینش‌گر و تحلیل‌گر باشد. از سوی دیگر، رسانه‌های اجتماعی نقشی دوگانه در سلامت عمومی ایفا می‌کنند؛ از یک‌سو بستر مناسبی برای ارتقای آگاهی و بهبود رفتارهای بهداشتی فراهم می‌سازند و از سوی دیگر، در صورت استفاده ناآگاهانه، به منبعی برای انتشار اطلاعات نادرست و تشویش افکار عمومی بدل می‌شوند. این مسئله به‌ویژه در حوزه‌هایی چون ایمنی غذایی، که مستقیماً با سلامت جامعه در ارتباط است، از اهمیت بیشتری برخوردار است. این مقاله با هدف بررسی نقش رسانه‌های اجتماعی در ارتقای سواد سلامت و تبیین تأثیر آن‌ها بر آگاهی و رفتارهای مرتبط با ایمنی غذایی نگاشته شده است. در این راستا، ابتدا مفاهیم پایه‌ای تبیین می‌شوند و سپس تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر دو محور یادشده مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سواد سلامت رسانه‌ای

اصطلاح «سواد سلامت» نخستین بار در سال ۱۹۷۴ مطرح شد و از سوی سازمان بهداشت جهانی به عنوان مجموعه‌ای از مهارت‌های شناختی و اجتماعی تعریف می‌شود که توانایی افراد را برای کسب، درک و به‌کارگیری اطلاعات سلامت با هدف حفظ و ارتقای سلامت افزایش می‌دهد (فتحی^۱ و همکاران، ۲۰۲۴؛ توسلی^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین این سواد شامل توانایی پردازش و استفاده از خدمات سلامت برای تصمیم‌گیری مناسب در حوزه مراقبت‌های بهداشتی است (کان^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). از سوی دیگر، سواد رسانه‌ای توانایی تحلیل، دسترسی و تولید پیام‌های رسانه‌ای است که برای توانمندسازی افراد در برابر تأثیرات گوناگون رسانه‌ها نقش کلیدی دارد^۴. ترکیب این دو مفهوم، به پیدایش «سواد سلامت

^۱ Fathi et al

^۲ Tavousi et al

^۳ Kühn et al

^۴ Cho et al

رسانه‌ای» انجامیده که نه تنها به درک پیام‌های آشکار و پنهان سلامت از سوی رسانه‌ها می‌پردازد، بلکه نقش آن‌ها در ترویج یا تهدید سلامت را نیز بررسی می‌کند (چو^۱ و همکاران، ۲۰۲۲). این نوع سواد، بر اساس مدل گونه‌شناسی نات‌بیم در چهار سطح پیوسته تعریف می‌شود: شناسایی محتوای سلامت، تشخیص اثر آن بر رفتار، تحلیل انتقادی و ابراز قصد برای اقدام در جهت سلامت فردی (نات‌بیم^۲، ۲۰۰۰؛ لیوین-زامیر^۳ و همکاران، ۲۰۱۸).

این مهارت‌ها بستر رشد سواد سلامت دیجیتال را فراهم می‌کنند و برای رسانه‌های دیجیتال و سنتی به‌طور یکسان اهمیت دارند. از آنجا که محیط رسانه‌ای امروز پیچیده و اشباع از اطلاعات است، افراد باید توانایی تفکیک و استفاده درست از پیام‌های سلامت را داشته باشند. توسعه چنین مهارت‌هایی به ارتقای توانمندی فردی در چنین محیطی کمک می‌کند و در نهایت موجب دسترسی آسان‌تر عموم مردم، به‌ویژه افراد با سواد پایین، به اطلاعات سلامت و بهره‌گیری مؤثر از آن‌ها می‌شود (لیوین-زامیر و همکاران، ۲۰۱۸).

نقش رسانه‌های اجتماعی در ارتقای سواد سلامت

در سال‌های اخیر، اینترنت به دلیل دسترسی آسان، جامعیت منابع و حذف موانع، به منبع اصلی اطلاعات سلامت تبدیل شده است (لی^۳ و همکاران، ۲۰۱۸؛ نیو^۴ و همکاران، ۲۰۲۱). همزمان با افزایش سواد سلامت عمومی، شمار زیادی از مردم از رسانه‌های اجتماعی برای جستجو و به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات سلامت بهره می‌گیرند (لی و همکاران، ۲۰۱۸؛ ژانگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۷). این رسانه‌ها با قابلیت‌های چندرسانه‌ای خود، به‌ویژه در میان جمعیت‌هایی با سواد سلامت پایین، می‌توانند درک اطلاعات سلامت را افزایش داده و تأثیر مثبتی بر رفتارهای بهداشتی بگذارند (لارانجو^۶ و همکاران، ۲۰۱۵؛ رابرتز^۷ و همکاران، ۲۰۱۷). رسانه‌های اجتماعی که شامل وبسایت‌ها و ابزارهای آنلاین موسوم به شبکه‌های اجتماعی هستند، نقش مهمی در تسهیل ارتباط میان افراد و سازمان‌ها درباره موضوعات مورد علاقه مشترک ایفا می‌کنند و با فراهم آوردن امکان تعامل سریع و عمیق با دینفعان متنوع در سراسر جهان، فرصت قابل توجهی را برای تبادل اطلاعات بهداشتی فراهم می‌آورند. با توجه به افزایش رجوع افراد به منابع آنلاین برای دریافت اطلاعات سلامت، ضروری است که محتوای منتشرشده در این بسترها برای مخاطبان متنوع قابل دسترسی و قابل درک باشد (رابرتز و

¹ Cho et al

² Nutbeam

³ Li et al

⁴ Niu et al

⁵ Zhang et al

⁶ Laranjo et al

⁷ Roberts et al

همکاران، ۲۰۱۷). در همین راستا، یافته‌ها نشان می‌دهند که در دوران پاندمی کرونا، استفاده از شبکه‌های اجتماعی نقش مهمی در ارتقای سواد سلامت ایفا کرده و از این‌رو، می‌توان با بهره‌گیری از فراگیری این رسانه‌ها، گام‌های مؤثری در جهت بهبود سواد سلامت و رفتارهای مرتبط برداشت (سمیعی^۱، ۲۰۲۵).

ایمنی غذایی در پرتو تغییرات و آگاهی‌رسانی

ایمنی مواد غذایی به مجموعه اقداماتی اشاره دارد که از انتقال غذای ناسالم به انسان جلوگیری می‌کنند (پیپرلا^۲، ۲۰۲۰). این اقدامات شامل مقابله با آلاینده‌هایی مانند فلزات سنگین، کپک‌ها، آنتی‌بیوتیک‌ها و آفت‌کش‌ها در فرآیند تولید تا مصرف است (کالا^۳ و همکاران، ۲۰۱۵؛ تایو^۴ و همکاران، ۲۰۲۴). سالانه حدود ۶۰۰ میلیون نفر به بیماری‌های ناشی از غذا مبتلا می‌شوند و ۴۲۰ هزار نفر جان می‌بازند (سازمان بهداشت جهانی^۵، ۲۰۲۲). تغییر الگوهای غذایی، صنعتی شدن و تغییرات اقلیمی چالش‌های جدیدی را در حوزه ایمنی غذا ایجاد کرده‌اند (فانزو و همکاران^۶، ۲۰۲۱). در قرن نوزدهم، با شناخت نظریه میکروبی بیماری، رویکردهای ایمنی به سمت کنترل بهداشتی حیوانات و تولید مواد غذایی سوق پیدا کرد (استرهلوم^۷ و همکاران، ۱۹۹۷). در پی آن، روش‌های غربالگری دقیق‌تری برای تشخیص خطرات میکروبی، شیمیایی و فیزیکی به کار گرفته شد (کابتز^۸ و همکاران، ۲۰۲۲؛ وان اسلت^۹ و همکاران، ۲۰۲۳) و خطرات بیولوژیکی همچنان جدی‌ترین تهدید باقی مانده‌اند (تایو و همکاران، ۲۰۲۴؛ لاولی^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۲). روش‌های سنتی ایمنی غذا مبتنی بر بازرسی فیزیکی و نمونه‌برداری هستند (همیلتون و همکاران^{۱۱}، ۲۰۰۶؛ بارلو و همکاران^{۱۲}، ۲۰۱۵) و به دلیل ماهیت واکنشی و نه پیشگیرانه، محدودیت‌هایی دارند (کوپنز^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۴؛ گونزالز^{۱۴} و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین این روش‌ها هزینه‌بر بوده و می‌توانند منجر به

¹ Samiei

² Paparella

³ Kalla et al

⁴ Taiwo et al

⁵ WHO

⁶ Fanzo et al

⁷ Osterholm et al

⁸ Kobets et al

⁹ Van Asselt et al

¹⁰ Lawley et al

¹¹ Hamilton et al

¹² Barlow et al

¹³ Ceuppens et al

¹⁴ González et al

ضررهای اقتصادی در صورت کشف آلودگی شوند(جاکرست^۱، ۲۰۱۲). می‌دانیم پیشگیری بهتر از درمان است(پاکلودوا^۲، ۲۰۲۰) و علم در قلب ایمنی مواد غذایی قرار دارد و به ما کمک می‌کند تا بفهمیم چه چیزی غذا را ناامن می‌کند و ما را در مورد چگونگی پیشگیری از بیماری‌های ناشی از غذا راهنمایی می‌کند. استفاده از رسانه برای به دست آوردن این دانش به عنوان کلید کاهش بیماری، کاهش هزینه‌ها و نجات جان انسان‌ها است(سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۵).

رسانه‌های اجتماعی: تهدید یا فرصت در ایمنی مواد غذایی؟

رسانه‌های اجتماعی ابزارهای دیجیتالی مبتنی بر اینترنت‌اند که امکان تولید و تبادل محتوا را در جوامع مجازی فراهم می‌کنند، شامل شبکه‌های اجتماعی، وبلاگ‌ها و ویکی‌ها(تانگ و هو^۳، ۲۰۱۷؛ کاپلان و هنلین^۴، ۲۰۱۰).

اگرچه این رسانه‌ها مزایایی مانند افزایش تعامل و دسترسی به اطلاعات دارند، می‌توانند آثار منفی مانند اضطراب اجتماعی، مقایسه‌گری ناسالم و انتشار اطلاعات نادرست ایجاد کنند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند استفاده ناآگاهانه می‌تواند به فشار روانی و گسترش اخبار جعلی منجر شود(وانگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۹؛ نسلاند^۶، ۲۰۲۰). با این حال، رسانه‌های اجتماعی به دلیل قابلیت‌های تعاملی و دسترسی سریع، ابزار مؤثری برای افزایش آگاهی و تغییر رفتار مصرف‌کنندگان درباره ایمنی مواد غذایی هستند(شای^۷ و همکاران، ۲۰۲۳؛ راینی^۸ و همکاران، ۲۰۲۴) و به عنوان کانالی مکمل در کنار رسانه‌های سنتی، به آموزش و اطلاع‌رسانی مؤثر و کاهش بیماری‌های ناشی از مواد غذایی کمک می‌کنند(بریملت^۹، ۲۰۱۱؛ کاسلی-مچال^{۱۰}، ۲۰۱۵).

تلفیق رسانه و سلامت در عصر دیجیتال: چالش‌ها و چشم‌اندازها

سواد سلامت به مجموعه‌ای از مهارت‌ها و شایستگی‌ها اشاره دارد که به افراد امکان می‌دهد تا به اطلاعات سلامت دسترسی یافته، آن‌ها را درک و استفاده کنند و از این طریق بر سلامت خود و دیگران تأثیر مثبت بگذارند (لیوین-زامیر و همکاران، ۲۰۱۸). در عصر دیجیتال که

¹ Jokerst et al

² Pokludová

³ Tang & Hew

⁴ Kaplan & Haenlein

⁵ Wang et al

⁶ Naslund et al

⁷ Cai et al

⁸ Rini et al

⁹ Bramlett

¹⁰ Caselli-Michael

اطلاعات به سرعت از طریق رسانه‌هایی مانند تلویزیون، اینترنت و اپلیکیشن‌ها منتشر می‌شود، این مهارت‌ها اهمیت فزاینده‌ای یافته‌اند. رسانه‌های اجتماعی، که اکنون بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی مردم محسوب می‌شوند، به عنوان ابزارهایی کم‌هزینه و مؤثر، امکان دسترسی سریع به اطلاعات متنوع را فراهم می‌کنند (رستمی^۱ و همکاران، ۲۰۲۳). نوآوری در فناوری‌های ارتباطی نه تنها موجب گسترش دسترسی به اطلاعات شده، بلکه بستر جدیدی را برای ارتقاء سلامت عمومی نیز فراهم آورده است (کانراد^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). در کشورهایی که زیرساخت‌های آموزشی و بهداشتی محدودند، رسانه‌های اجتماعی نقش حیاتی‌تری در بهبود سواد سلامت ایفا می‌کنند (مندوز-هررا^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). هرچند این فضا با چالش‌هایی نیز همراه است، اما فرصت‌های منحصر به فردی برای ارتباط و آموزش سلامت فراهم می‌کند (نسی^۴، ۲۰۲۰). با وجود استفاده گسترده از این رسانه‌ها، بسیاری از مردم نسبت به آثار مثبت یا منفی آن در زندگی روزمره خود آگاهی کافی ندارند (پالانکو^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). تلفیق مناسب رسانه‌های اجتماعی با برنامه‌های سواد سلامت، به‌ویژه با در نظر گرفتن نکاتی مانند زبان ساده، می‌تواند به ارتقاء سلامت عمومی بینجامد (رابرتز و همکاران، ۲۰۱۷). یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که افراد با سواد سلامت پایین، بیشتر از رسانه‌های اجتماعی به عنوان ابزاری برای ارتقاء دانش سلامت استفاده می‌کنند و این امر نیازمند برنامه‌ریزی‌های مؤثر برای بهره‌برداری بهینه از این ظرفیت‌هاست (فتحی^۶ و همکاران، ۲۰۲۴).

نتیجه گیری

بررسی‌ها نشان می‌دهد که رسانه‌های اجتماعی به عنوان پدیده‌ای فراگیر، تأثیر عمیقی بر شیوه دریافت و استفاده از اطلاعات سلامت در جوامع مختلف گذاشته‌اند. این رسانه‌ها، ضمن ایجاد فرصت‌هایی برای گسترش آگاهی عمومی، نقشی حیاتی در ارتقای سواد سلامت ایفا می‌کنند. با ترکیب قابلیت‌های فناوری دیجیتال و مفاهیم سواد رسانه‌ای، سواد سلامت رسانه‌ای شکل گرفته که افراد را قادر می‌سازد با نگاهی انتقادی، پیام‌های سلامت را تحلیل کرده و در زندگی روزمره خود به کار گیرند. در حوزه ایمنی غذایی، رسانه‌های اجتماعی نقش دوگانه‌ای دارند. از یک سو می‌توانند در افزایش آگاهی و تغییر رفتار مصرف‌کنندگان بسیار مؤثر باشند، و از سوی دیگر، در صورت نبود سواد کافی، ممکن است به گسترش اطلاعات

¹ Rostami et al

² Conrad et al

³ Mendoza-Herrera et al

⁴ Nesi

⁵ Polanco

⁶ Fathi et al

نادرست و تهدید سلامت عمومی منجر شوند. بنابراین، آموزش مهارت‌های سواد سلامت رسانه‌ای به‌ویژه در بسترهای آنلاین، ضرورتی انکارناپذیر است.

پیشنهاده‌ها

بر اساس یافته‌های ارائه‌شده، موارد زیر به عنوان راهکارهای پیشنهادی جهت بهره‌برداری مؤثر از رسانه‌های اجتماعی در ارتقای سواد سلامت و ایمنی غذایی ارائه می‌شود:

- تدوین برنامه‌های آموزشی مبتنی بر سواد سلامت رسانه‌ای برای گروه‌های مختلف سنی، به‌ویژه نوجوانان و سالمندان که بیشترین آسیب‌پذیری را دارند.
- افزایش همکاری میان نهادهای بهداشتی و تولیدکنندگان محتوا در رسانه‌های اجتماعی، به منظور تولید پیام‌های سلامت دقیق، قابل فهم و جذاب.
- ایجاد پلتفرم‌های نظارتی و راستی‌آزمایی محتوا برای مقابله با انتشار اطلاعات نادرست در زمینه سلامت و ایمنی غذا.
- تشویق مشارکت فعال کاربران در تولید و بازنشر محتوای معتبر از طریق کمپین‌های آنلاین با استفاده از زبان ساده و طراحی بصری جذاب.
- پژوهش‌های آینده‌نگر و بومی‌سازی‌شده برای تحلیل تأثیرات بلندمدت رسانه‌های اجتماعی بر رفتارهای تغذیه‌ای و الگوهای سلامت جامعه.

منابع

- Barlow, S. M., Boobis, A. R., Bridges, J., Cockburn, A., Dekant, W., Hepburn, P., & Bánáti, D. (2015). The role of hazard- and risk-based approaches in ensuring food safety. *Trends in Food Science & Technology*, 46(2), 176–188.
- Bramlett, M. (2011). Educational strategies to reduce foodborne illnesses: The role of social media. *Foodborne Pathogens and Disease*, 8(7), 735–740. <https://doi.org/10.1089/fpd.2011.0763>
- Cai, L., Zhang, Y., & Li, X. (2023). The role of social media in enhancing consumer awareness and behavior towards food safety: A systematic review. *Journal of Food Safety and Public Health*, 12(3), 145–158. <https://doi.org/10.1016/j.jfsph.2023.05.004>
- Caselli-Mechael, C. (2015). Complementing traditional media with social media for food safety communication. *International Journal of Food Microbiology*, 210, 79–85. <https://doi.org/10.1016/j.ijfoodmicro.2015.06.009>
- Ceuppens, S., Li, D., Uyttendaele, M., Renault, P., Ross, P., Van Ranst, M., & Donaghy, J. (2014). Molecular methods in food safety

- microbiology: Interpretation and implications of nucleic acid detection. *Comprehensive Reviews in Food Science and Food Safety*, 13(4), 551–577.
- Cho, H., Cannon, J., Lopez, R., & Li, W. (2022). Social media literacy: A conceptual framework. *New Media & Society*, 26(2), 941–960. <https://doi.org/10.1177/14614448211068530>
- Conrad, E. J., Becker, M., Powell, B., & Hall, K. C. (2020). Improving health promotion through the integration of technology, crowdsourcing, and social media. *Health Promotion Practice*, 21(2), 228–237. <https://doi.org/10.1177/1524839918811152>
- Fanzo, J. (2021). *Can Fixing Dinner Fix the Planet?* JHU Press.
- Fathi, M., Gilavand, A., Darabi, A., & Ahmadi, M. (2024). Impact of social media use on the development of health literacy. *Evidence Based Health Policy, Management and Economics*, 8(1), 25–32. <http://jebhpme.ssu.ac.ir/article-1-480-en.html>
- González, S. C., Possas, A., Carrasco, E., Valero, A., Bolívar, A., Posada-Izquierdo, G. D., & Pérez-Rodríguez, F. (2019). MicroHibro: A software tool for predictive microbiology and microbial risk assessment in foods. *International Journal of Food Microbiology*, 290, 226–236.
- Hamilton, P. D., Gale, P., & Pollard, S. J. T. (2006). A commentary on recent water safety initiatives in the context of water utility risk management. *Environment International*, 32(8), 958–966.
- Jokerst, J. C., Adkins, J. A., Bisha, B., Mentele, M. M., Goodridge, L. D., & Henry, C. S. (2012). Development of a paper-based analytical device for colorimetric detection of select foodborne pathogens. *Analytical Chemistry*, 84(6), 2900–2907.
- Kalla, A., Kutcharlapati, S. R., Gannavarapu, S. B., & Layam, A. (2015). Isolation and identification of specific pathogens, presence of antibiotics, aflatoxins, pesticide residues and industrial contaminants in supply chain of milk in selected coastal districts of Andhra Pradesh. *Advances in Bioscience and Biotechnology*, 6(4), 330–344.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59–68. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Kobets, T., Smith, B. P., & Williams, G. M. (2022). Food-borne chemical carcinogens and the evidence for human cancer risk. *Foods*, 11(18).
- Kühn, L., Bachert, P., Hildebrand, C., Kunkel, J., Reitermayer, J., & Wäsche, H., et al. (2022). Health literacy among university students: A systematic review of cross-sectional studies. *Frontiers in Public Health*, 9, 680999. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.680999>
- Laranjo, L., Arguel, A., Neves, A. L., Gallagher, A. M., Kaplan, R., Mortimer, N., et al. (2015). The influence of social networking sites on

- health behavior change: A systematic review and meta-analysis. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 22(1), 243–256. <https://doi.org/10.1136/amiajnl-2014-002841>
- Lawley, R., Curtis, L., & Davis, J. (2012). *The food safety hazard guidebook*. Royal Society of Chemistry.
- Levin-Zamir, D., & Bertschi, I. (2018). Media health literacy, eHealth literacy, and the role of the social environment in context. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(8), 1643. <https://doi.org/10.3390/ijerph15081643>
- Li, Y., Wang, X., Lin, X., & Hajli, M. (2018). Seeking and sharing health information on social media: A net valence model and cross-cultural comparison. *Technological Forecasting and Social Change*, 126, 28–40. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.07.021>
- Mendoza-Herrera, K., Valero-Morales, I., Ocampo-Granados, M. E., Reyes-Morales, H., Arce-Amaré, F., & Barquera, S. (2020). An overview of social media use in the field of public health nutrition: Benefits, scope, limitations, and a Latin American experience. *Preventing Chronic Disease*, 17, E76. <https://doi.org/10.5888/pcd17.200047>
- Naslund, J. A., Bondre, A., Torous, J., & Aschbrenner, K. A. (2020). Social media and mental health: Benefits, risks, and opportunities for research and practice. *Journal of Technology in Behavioral Science*, 5(3), 245–257. <https://doi.org/10.1007/s41347-020-00134-x>
- Nesi, J. (2020). The impact of social media on youth mental health: Challenges and opportunities. *North Carolina Medical Journal*, 81(2), 116–121. <https://doi.org/10.18043/ncm.81.2.116>
- Niu, Z., Willoughby, J., & Zhou, R. (2021). Associations of health literacy, social media use, and self-efficacy with health information-seeking intentions among social media users in China: Cross-sectional survey. *Journal of Medical Internet Research*, 23(2), e19134. <https://doi.org/10.2196/19134>
- Nutbeam, D. (2000). Health literacy as a public health goal: A challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st century. *Health Promotion International*, 15(3), 259–267.
- Osterholm, M. T., & Potter, M. E. (1997). Irradiation pasteurization of solid foods: Taking food safety to the next level. *Emerging Infectious Diseases*, 3(4).
- Paparella, A. (2020). Food safety: Definitions and aspects. In *Food Safety and Hazards* (Vol. 1).
- Pokludová, L. (2020). Prevention is better than cure. In Pokludová, L. (Ed.), *Antimicrobials in Livestock 1: Regulation, Science, Practice*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-46721-0_6

- Polanco-Levicán, K., & Salvo-Garrido, S. (2022). Understanding social media literacy: A systematic review of the concept and its competences. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(14), 8807. <https://doi.org/10.3390/ijerph19148807>
- Rini, S., Thompson, M., & Kumar, P. (2024). Impact of social media interventions on food safety practices: Evidence from a longitudinal study. *Food Control*, 142, 109211. <https://doi.org/10.1016/j.foodcont.2023.109211>
- Roberts, M., Callahan, L., & O'Leary, C. (2017). Social media: A path to health literacy. *Information Services & Use*, 37(2), 177–187. <https://doi.org/10.3233/ISU-170836>
- Rostami, M., Navkhasi, S., & Barati, M. (2023). The necessity of using web-based social networks in increasing the sexual literacy of young people. *Journal of Health Literacy*, 8(2), 9–11. <https://doi.org/10.22038/jhl.2023.71117.1396>
- Samiei, M. (2025). The effect of using social media on students' health literacy in the face of the corona crisis. *Sciences and Techniques of Information Management*. <https://doi.org/10.22091/stim.2024.9926.2010>
- Taiwo, O. R., Onyeaka, H., Oladipo, E. K., Oloke, J. K., & Chukwugozie, D. C. (2024). Advancements in predictive microbiology: Integrating new technologies for efficient food safety models. *International Journal of Microbiology*, 2024, 6612162. <https://doi.org/10.1155/2024/6612162>
- Tang, Y., & Hew, K. F. (2017). Using social media for learning: A meta-analysis of digital education. *Computers & Education*, 114, 70–90. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2017.06.003>
- Tavousi, M., Mohammadi, S., Sadighi, J., Zarei, F., Kermani, R. M., Rostami, R., et al. (2022). Measuring health literacy: A systematic review and bibliometric analysis of instruments from 1993 to 2021. *PLoS ONE*, 17(7), e0271524. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0271524>
- Van Asselt, E. D., Arrizabalaga-Larrañaga, A., Focker, M., Berendsen, B. J. A., Van de Schans, M. G. M., & Van der Fels-Klerx, H. J. (2023). Chemical food safety hazards in circular food systems: A review. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 63(30), 10319–10331.
- Wang, Y., McKee, M., Torbica, A., & Stuckler, D. (2019). Systematic literature review on the spread of health-related misinformation on social media. *Social Science & Medicine*, 240, 112552. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2019.112552>
- World Health Organization. (2022). Food safety. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/food-safety>

- World Health Organization. (2025). World Food Safety Day 2025: Food safety: Science in action. <https://www.who.int/campaigns/world-food-safety-day/2025>
- Zhang, X., Wen, D., Liang, J., & Lei, J. (2017). How the public uses social media WeChat to obtain health information in China: A survey study. *BMC Medical Informatics and Decision Making*, 17(Suppl 2), 66. <https://doi.org/10.1186/s12911-017-0470-0>

Media Health Literacy and Food Safety: A Novel Strategy for Public Health Empowerment

Zahra Sharif Ariya

Master of Microbial Biotechnology, Faculty of Sciences and Advanced
Technologies in Biology Majors, University of Science and Culture,
Tehran, Iran
sharifariya.genetics@gmail.com

Abbas Zamani

Assistant Professor, Department of Management, Na.C.,
Islamic Azad University, Najafabad, Iran (Corresponding Author)
abbas.zamani61@iau.ac.ir

Javad Sharif Ariya

PhD student in Media Administration, Department of Management,
Na.C., Islamic Azad University, Najafabad, Iran
javad.sharifariya@iau.ir

Abstract

Social media platforms, as expansive and interactive channels for disseminating health information, play a pivotal role in promoting media health literacy and food safety. Media health literacy refers to the ability to critically analyze, evaluate, and effectively utilize health messages across both digital and traditional media environments—skills that are crucial in preventing foodborne illnesses. This study, through a review of theoretical foundations in health literacy, media literacy, and the influence of social media, underscores that while social media offers significant opportunities for enhancing health awareness and modifying dietary behaviors, the spread of misinformation and users' insufficient skills pose substantial challenges. Therefore, the development of educational strategies and targeted policymaking aimed at improving media health literacy is essential to optimize the benefits of social media platforms and ensure public health in an effective manner.

Keywords: Social Media, Health Literacy, Media Literacy, Food Safety, Public Awareness